

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTMAN202 Közép-Európa irodalma és kultúrája ea.

Tantárgy neve: Világirodalom	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN202, BTMAN504, BTOMA7N07, BTOMA8N05, BTOSVM2N02, BTOSVM3N03 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: KV (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Kertész Noémi adjunktus	
Közreműködő oktató(k): Kertész Noémi adjunktus	
Tantárgyi egység: Közép-Európa irodalma és kultúrája ea.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMAN202 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 1T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak összel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: BTMAN202: 1, BTMAN504, BTOMA7N07, BTOMA8N05, BTOSVM2N02, BTOSVM3N03: 2 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMAN202, BTOMA8N05, BTOSVM2N02: kollokvium, BTMAN504, BTOMA7N07, BTOSVM3N03: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva):	
<p>Az előadás Közép-Európa fogalmának definícióiból kiindulva szemlélteti e fogalom változásait a 19–20. század során, főképpen azt vizsgálva, hogyan reflektálnak egymás írásaira a különböző nemzetekhez tartozó szerzők. Bemutatja a térség irodalmainak kanonizációs mintáit, olyan emblemikus szerzők műveit állítva középpontba, akik mind a mai napig meghatározzák Közép-Európáról alkotott képünket.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák:</p> <p><i>tudás:</i> A hallgatók európai és kulturális kontextusukra való kitekintéssel ismerik meg a magyar irodalom kommunikációs formáinak, szövegtípusainak, történeti folyamatainak és jelentős korszakainak fő jelenségeit, irodalmi értelmezésének ismert eljárásait és módszereit. Képet kapnak az irodalomtudomány jellemző kutatási kérdéseiről, elemzési és értelmezési módszereiről, megismerkednek egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel.</p> <p><i>képesség:</i></p> <p>A hallgatók megismerve az irodalmi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében, e jelenségeket releváns európai kontextusban értelmezik. Megtanulnak az irodalomtudomány jellemző kérdéseiről több stílusregiszterben, az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.</p> <p>– Képesek lesznek az irodalmi szövegeket, illetve az ezekhez kapcsolódó kulturális jelenségeket az irodalomtudomány szempontjából értelmezni, a problémákat releváns módszertani megközelítésből elemezni.</p>	

attitűd:

A hallgatók megismerik a magyar és az európai identitás nyelvi, vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét, kiállnak annak megőrzésért. Tudatosan képviselik a megismert szakmai normákat, és hitelesen közvetítik azokat.

autonómia és felelősség:

A hallgatók megtanulnak felelősséget vállalni szövegeikért, tisztán látni azok szakmai értékét és esetleges hiányosságait, betartani a tudományterületen érvényes szakmai és etikai normákat. Tudatosan képviselik az irodalom- és kultúratudomány területén alkalmazott módszereket, és elfogadják más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. Közép-Európa fogalma. A térség és definíciói, a Közép-Európa fogalom változásai
2. Az Osztrák–Magyar Monarchia a 20. század elején
3. Kulturális élet a Monarchia nagyvárosaiban
4. Franz Kafka és Jaroslav Hašek Prágája
5. Kafka-interpretációk (*A per*, elbeszélések)
6. A *Švejk* és a švejkség (Jaroslav Hašek *Švejk*)
7. Joseph Roth: Monarchia-nosztalgia és Monarchia-kritika (*A Radetzky-induló*)
8. A valóság mitizálása: Bruno Schulz elbeszéléseinek világa (*Fahajas boltok*)
9. Ivo Andrić műltszemlélete (*Híd a Drinán*)
10. Bohumil Hrabal prózavilága
11. Két beavatási történet a II. világháborúból (Günter Grass *Macska és egér*, Bohumil Hrabal *Szigorúan ellenőrzött vonatok*)
12. A kelet-európai abszurd: Mrożek drámái (Sławomir Mrożek *Rendőrség*)
13. A sztálinizmus groteszk kritikája: Kundera regényei (Milan Kundera: *Tréfa*)
14. Groteszk poétikák

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): KSZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szereshető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szereshető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Közép-európai olvasókönyv, Szerk. Módos Péter, Budapest, Osiris, 2005.
Helyünk Európában. Nézetek és koncepciók a 20. századi Magyarországon, Vál. és szerk., RING Éva, Budapest, Magvető, 1986.
Kell-e nekünk Közép-Európa?, Századvég, Különszám, 1991.
Grotesque Revisited: Grotesque and Satire in the Post/Modern Literature of Central and Eastern Europe. Ed. Laurynas Katkus, Cambridge, Cambridge Scholars Publishing, 2013.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Robert Alter, *Imagined Cities, Urban Experience and the Language of the Novel*. New Haven & London, Yale University Press, 2005.
 Scott Spector, *Prague Territories: National Conflict and Cultural Innovation in Kafka's Fin de Siècle*, Berkeley, University of California Press, 2000.
 Milan Kundera, *Kafka*, Nagyvilág, 1990, 3. 421–430.
 Klaus Wagenbach, *Kafka Prágája: irodalmi útikalauz*, Budapest, Atlantisz, 2006.
 Veronica Ambros: *The Great War as a monstrous carnival: Jaroslav Hašek's Švejk*. = History of the Literary Cultures of East-Central Europe. Junctures and Disjunctures in the 19th and 20th Centuries. Volume I. Ed. Marcel Cornis-Pope, John Neubauer. Amsterdam-Philadelphia, Benjamins Publishing Company., 2007 (ISBN 978 90 272 3455 1), 228-236.
 Bojtár Endre, *A kelet-európai pontossága = A kelet-európai az irodalomelméletben*, Budapest, 1983, 215–218.
 Jerzy Ficowski, *A nagy eretnekség régiói. Bruno Schulz életéről*, Budapest, Palatinus, 2001.
 Bori Imre, *Ivo Andrić monográfia*, Újvidék, Forum, 1992.
 Volker Neuhaus, *Grass: író a felejtés ellen*, Budapest, Napvilág, 2000.
 Berkes Tamás, *Senki sem fog nevetni... Groteszk irányzat a hatvanas évek közép- és kelet-európai irodalmában*, Budapest, Gondolat, 1990.
 Kvetoslav Chvatik, *Milan Kundera regényeinek világa*, Európa, 2002.
 Vörös István, *A švejki lélek. Milan Kundera, Bohumil Hrabal és Ludvík Vaculík munkásságáról*, Budapest, Holnap, 2002.